

ORNIS FENNICA

XIX, N:o 3

SUOMEN LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN JULKAISEMA
UTGIVEN AV ORNITOLOGISKA FÖRENINGEN I FINLAND

1942, 1. XI.

Toimitus P. Palmgren, O. Kalela
Redaktion

Talvehtivan lapinharakan saaliista.

OLAVI LEIVO.

Talvella 1936—37 oleskeli Helsingin Vanhakaupungissa (Helsinki) lapinharakka, *Lanius e. excubitor* L., vanha ♂-yksilö. Jäljempänä esitän havaintoni talvehtineen linnun sydän- ja kevättalven aikaisesta saaliista sekä kirjoitukseni lopussa edellisten täydennyksenä myöhempiä erillisiä havaintoja lajin saaliseläimistä syysmuuton ja kahden kevättalven aikana.

Oleskelupaikka ja viipyminen paikalla.

Lintu vietti mainitun talven Vanhakaupungista kaakkoon työntyvän Vantaanjoen suussa olevan pienen niemen vaiheilla. Niemen pinta-alasta on valtava pääosa peltona (n. 300×500 m), josta tosin syksyllä 1936 runsaat puolet oli viljelemättä jätettynä rehevän rikkaruohoston peitossa. Niemen kärjessä on kaksi pienialaista tervaleppävaltaista puuryhmää, pellon reunoilla on harvassa pieniä puita ja pensaita (tuomi, pihlaja, *Salix phylicifolia*) sekä lisäksi Vantaanjoen rannassa jokusia tervaleppiä. Kahdella sivulla reunustaa peltoaukeata kapealti märkä niitty, jonka takana on „Viikin“ laaja yhtenäinen ruo'ikkoalue, lounaassa rajoittuu peltoalue Vantaanjokeen ja niemen tyvessä taas Vanhakaupungin rakennuksiin pihoiineen.

Tavanomaisilla sunnuntairetkilläni Vanhakaupunkiin ja Viikin latokartanon alueelle tapasin syksyllä 1936 muuttavia lapinharakoita syys- ja lokakuun vaihteessa (28. IX. 1 yks., 4. X. 1 yks., 11 X. 3 yks.). Myöhemmin syksyllä en lajia tavannut ennenkuin 20. XII. yllä kuvaamassani niemessä, johon lintu oli tullut sitten viime käyntini 6. XII. Tässä niemessä ja sen lähimmässä ympäristössä lintu pysyi huhtikuun alkuun saakka. Melkein jokaisella käynnilläni tapasin sen mainitussa niemessä saalista tähyilemässä, viimeisen kerran

4. IV., ja saalisjätteistä päätellen lähti lintu paikalta n. 6. IV. Niemi peltoineen, niittyreunuksineen ja ympäröivine ruo'ikoineen oli talvikauden linnun ainakin tärkeimpänä saalistusmaana, yöpymispaikka sen sijaan lienee ollut läheisen Lammassaaren metsässä.

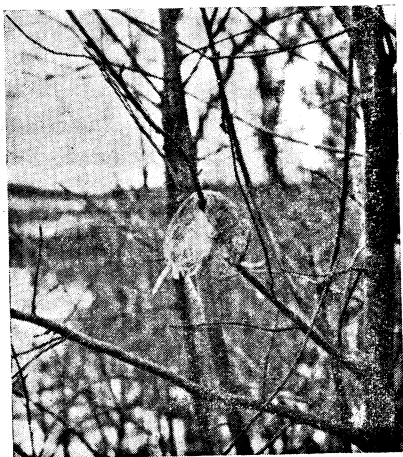
Saaliin pyydystäminen, saaliseläimen syöminen ja saaliin „varastoiminen“.

Seuraavassa esitän kyseessä olevan talven aikana ja myöhemmin tekemiäni havaintoja mainituista seikoista.

Saalista tähystämässä lintu istui pellonreunan puiden tai isompien pensaiden latvassa. Pellon keskeisissä osissa oli tähystyspaikkana joku isokokoinen takiaisyksilö, mutta monasti lintu täällä laajemmalti nähdäkseen nousi ilmaan pysytellen pitkät ajat tuulihaukan tavoin lelutellen paikallaan. Keksimänsä saaliin kimppuun pudottautuu lapinharakka suoraan, kerran tosin pellolle laskeutunut niittykirvistä yrittäessään syöksyi lintu niittykirvisen lähelle maahan, josta se sitten syöksähti lentoon lähtevän linnun kimppuun — tässä tapauksessa ei lapinharakka ehkä nähnyt tarkkaan niittykirvistä rehevässä rikkaruohostossa. Pensaikkoon lentäneen mustarastaan kimppuun yritti lapinharakka samoin vasta rastasta äheemmäksi päästyään; se lensi ensin läheisiin pensaisiin yrittäen vähissä erin lähestyä mustarastasta lentämällä lähellä maata pensaasta toiseen. Usein yrittää lapinharakka „jalohaukkamaisesti“ lentävää lintua, syöksyy tähystyspaikaltaan lentävän linnun jälkeen yrittäen ilmassa iskeä saaliiseensa. Niittykirvistä ilmassa ahdistaesaaan pyrki lapinharakka pakenijan yläpuolelle ja kuten näytti, yritti nokallaan tarttua kirviseen.

Saaliiksi joutunut pikkunisäkäs (myyrät, hiiret, päästäiset) kuolee todennäköisesti linnun tarttuessa siihen ja sitä nokassaan puristaessa. Kerran olen nähnyt lapinharakan nousevan maasta vaivaishiiri nokassaan ja puuhun päästyään ryhtyvän niskaansa taakse nykien voimakkaasti „pureskelemaan“ saalistaan — vaivaishiiri näytti tosin kuolleelta jo ennen tätä puristamista. Linnun „varastoimat“ pikkunisäkkäät ovatkin aina päällisin puolin täysin ehyitä. Lapinharakan pyydystämää lintua en milloinkaan ole „varastoituna“ nähnyt, joten en myöskään tiedä, miten lapinharakka linnun tappaa — pelkästään puristamalla se ei käyne.

Pyydystämänsä saaliin lintu kantaa nokassaan (kolme kertaa olen tämän nähnyt) läheiseen puuhun tai pensaaseen, jossa se sijoittaa saaliin sopivaan tiukkaan oksahankaan (kuva) tai sitten seivästää otuksen johonkin kuivaan oksatynkään. Seivästäessä asettaa lintu saaliinsa oksatynkää vasten ja päättään oksamyötäisesti taaksepäin vetäen saan oksan tunkeutumaan saaliin nahan läpi. Miltei poikkeuksetta ovat saaliseläimet pensaissa ja pienissä puissa matalalla, 0,5—1,5 m maanpinnasta. Kylläisenä ollessaan jättää lintu saaliinsa täysin koskemattomaksi, mutta nälkäisenä ryhtyy saalistaan repimään syöden pikkunisäkkäistä säännöllisesti ensin pään ja vasta sen jälkeen eturuumiin, keski- ja takaruumiin. Saaliinsa lintu syö täydellisesti luineen ja nahkoineen, vain joskus löytyy aterian jäljiltä irti reväistyjä nahan palasia, karvatuppoja ja sisälmyskimppu. Ateriassa jäljelle jääneen osan saaliseläintä lintu asettaa oksanhankaan tai useammin seivästää sopivaan oksatynkään, ei siis pudota maahan. Hyvin todennäköisesti syö lapinharakka kerrallaan pienimmät saaliseläimet (vaivaishiiri, päästäinen), revittyinä en sellaisia ole löytänyt. — Lintua en lapinharakan „varastoimana“ ole nähnyt, syystä että lapinharakka ei lintuja saanut liiemmälti, mutta jäljistä päättäen repii se myös linnut oksahangassa tai oksatynkään seivastettyinä. Pään syönee se nytkin ensin höyhenineen pävineen (kerran oli talitiaisen ja punatulkun nokat jätetty nielemättä), siipi- ja pyrstösulat sekä pääosan vartalon höyhenistä lintu repii saalista syödessään pois, mutta nielee repimänsä palat luineen (oksennuspallossa esim. punatulkun jalka) ja sisälmyksineen.

Peltomyrä oksahangassa.
(*Erdmaus im Astgabel*).

Valok. 28. I. 1937 Osmo H. Porkka.

Saalis talven aikana.

Oksanhankoihin jääneistä ateriatähteistä, ehyinä ja revittyinä säilyneistä saaliseläimistä pääsin käsiksi ei vain talvehtivan linnun saaliin laatuun, vaan myöskin saaliin määrään — jälkimmäiseen

ainakin talven eri aikoja toisiinsa verrattaessa. Linnun saalista kävin tarkkailemassa tammikuun lopussa ja maaliskuussa kerran viikossa, helmikuussa sen sijaan ainakin kahdesti viikossa. Löytämieni saalisjätteiden lisäksi sain saalisluetteloon pienen täydennyksen yhdek-sästä löytämästäni oksennuspallosta.

Lumeton kausi. Vasta 17. I. löydettyäni sattumalta oksahankaan ripustetun *Microtus agrestis*-yksilön kiintyi huomioni linnun saaliiseen ja vasta seuraavilla käynneilläni tammikuun lopussa olin tarkkaan tutkinut niemen kaikki pensastot. Näin ollen jäi saaliin laatu ja määrä talven alkuaikoina välittömien havaintojen puutteessa hie-man epäselväksi. Nyt oli sää kuitenkin 7. I. asti leuto, päivälämpötilan kohotessa melkein poikkeuksetta nollan yläpuolelle. Jos lintu joulukuussa ja tammikuun alussa olisi saanut niin runsaasti saalista, että sitä olisi jäänyt syömättömänä „varastoon“, niin olisi nuo tänä aikana varastoidut saalisyksilöt voineet myöhemmin vaivatta erottaa myöhempänä pakkaskautena pyydystetyistä. Vain kaksi sellaista peltomyyrän osaa myöhemmin löysin, jotka selvästi olivat peräisin vuoden vaihteen ajalta; useaan kertaan jäätyneinä ja sulaneina ne olivat rutistuneita ja pilaantuneen näköisiä, kun taas pakkaskautena pyydystetyt säilyivät sileinä juuri pyydystetyn näköisinä. Kaikesta päättäen — tätä tukevat myös erilliset myöhemmät havaintoni — sai lapinharakka pyydystetyksi saalista niukasti, joten varastoja ei päässyt syntymään. Ja ainakin pääasiassa lienevät saaliina tänä aikana olleet pikkunisäkkäät.

Ohutlumisen kausi. Yhtenäisen pakkaskauden alettua oli maasto 8. I.—2. II. välisen ajan ohuen lumikerroksen peittämänä. Tämän kauden alussa oli lunta lyhyen aikaa aivan vähän hävitäkseen välillä melkein kokonaan, mutta n. 20. I. alkaen oli lunta tämän kauden loppuun 2—3 cm paksuna löyhänä kerroksena. Pikkunisäkkäitä oli rikkaruohopellossa jäljistä päättäen runsaasti liikkeellä, mutta myöskin lintuja liikkui lapinharakan saalistusalueella runsaasti (ruo'ikossa tiaisparviä, rikkaruohokentällä pääasiassa *Chloris*'ta ja *Carduelis linaria*'a, pihlajissa ruokailemassa runsaasti *Turdus pilaris*'ta.

Kuten taulukosta (S. 72) ilmenee pyydysti lapinharakka tänä aikana yksinomaan pikkunisäkkäitä. Linnun saalismäärä tänä aikana on varmasti suurempi kuin toteamani 30 yksilöä, sillä ainakin joku-sia *Mus minutus*- ja *Sorex*-yksilöitä lienee lintu syönyt kokonaan, joten mitään merkkejä niistä en löytänyt. Saalista sai lintu tämän ajan kuluessa huomattavasti yli kulutuksensa, niin että kauden

lopussa oli varastossa 8 kokonaista (parista syöty pää) saaliseläintä sekä 8 yksilöä, joista pään lisäksi oli syöty eturuumis tai enemmänkin — lisäksi olin tallettanut 8 saalisyksilöä (ehyitä ja osaksi revittyjä) näytteiksi linnun saaliista. Päivää kohti laskettuna sai lapinharakka saalista 1,2 yksilöä.

Paksuluminen kausi. 3. II.—23. III. välisenä aikana oli lumi-peite paksu: 3. II. oli lunta 5—6 cm ja myöhemmin huomattavasti enemmän. Pikkunisäkkäiden jälkiä ei enää 3. II. lumella näkynyt. Lintuja oli ruo'ikon tiaisparvien lisäksi runsaasti liikkeellä saalistusalueella: koko kauden ajan tai osan siitä yksityisiä yksilöitä tai pieniä parvia *Chloris*'ta, *Carduelis carduelis*'ta, *C. spinus*'ta, *C. cannabina*'a, *C. linaria*'a, *Fringilla coelebs*'iä ja *F. montifringilla*'a, lisäksi helmikuun alussa *Turdus pilaris*'ta, helmikuun alusta kuun loppupuolelle *Bombycilla garrulus*'ta ja eritoten helmikuun puolivälistä maaliskuun alkuun runsaasti *Pyrnhula pyrrhula*'a.

Tämän ajanjakson alussa söi lapinharakka vähissä erin varastoimansa saaliseläimet, niin että 20. II. oli viimeinenkin pikkunisäkkään palanen kadonnut. Neljä uutta peltomyyrää (ks. taulukkoa) sai lintu tämän kauden alussa joko ladon seinustalta tai pellolle jätettyjen heinäkasojen luota. Jo tämän paksulumisen kauden alusta alkaen oli lapinharakka pitänyt tarkkaan silmällä näkemiään lintuja, kuunnellut niiden ääntelyä, mutta vasta varastojen loputtua ilmesivät ensimmäiset merkit pyydystetyistä linnuista (2 urpiaista syöty 21.—28. II. välisenä aikana).

Kaiken kaikkiaan totesin lapinharakan tänä aikana saaneen saaliikseen neljän peltomyyrän lisäksi varmasti 10 lintua, joten saalisyksilöluku päivää kohti laskettuna on 0,3, siis vain neljännes edellisen kauden luvusta. Huomioon on tosin lukuja toisiinsa verrattaessa otettava, että lintu todennäköisesti nyt saaliin ollessa tiukassa liikkui laajemmalla alueella (lähiympäristössä sen melkein poikkeuksetta tapasin, mutta näin kerran lentävän pitemmälle) syöden mahdollisen saaliinsa tarkkailualueen ulkopuolella. Myöskin lumisateet saattoivat peittää revittyjen lintujen höyhenet, mutta lumen sulamisen aikana tulivat nuo jätteet helposti esille, kuten parissa tapauksessa totesin. Edellä sanotusta huolimatta, ja kun myöskin edellisen kauden todettu saalismäärä varmasti oli todellista pienempi, jäänee tosiasiaksi, että saalis paksun lumen aikana oli huomattavasti pienempi kuin edellisenä ajanjaksona.

Pälvi-kaus. 24. III.—n. 6. IV. välisenä aikana oli lunta vielä

runsaasti, mutta jo 24. III. oli pellon aurinkoisimpiin paikkoihin ilmestynyt pienialaisia pälvä. Tänä aikana toteamistani yhdeksästä saaliseläimestä oli 7 pikkunisäkkäitä, joita siis oli alkanut liikkua pälvissä ja niiden ympäristössä. Päivää kohti laskettuna on saaliseläinluku 0,6 yksilöä. Saalismäärä siis kasvoi heti linnun päästessä käsiiksi pikkunisäkkäisiin. 4. IV. näin linnun useita kertoja lentävän hangelle siitä jotain ottaen — ehkä *Arctia cajan* tai joidenkin kova-kuoriaisten hangelle ryömiviä toukkia.

Talvihavaintojen perusteella voin todeta, että lapinharakka lumettoman alkutalven aikana sai pyydystetyksi saalista niukasti, niin että mitään varastoja ei syntynyt, ja todennäköisesti oli saalis ainakin pääasiassa helpommin saatavia pikkunisäkkäitä. Ohuen lumikerroksen peittäessä maaston näkyivät valkealla alustalla liikkuvat pikkunisäkkäät paremmin, saalismäärä oli tänä aikana runsas, niin että linnulle kerääntyi huomattava saalisylimäärä varastoon. Lumipeitteen tultua paksummaksi ja pikkunisäkkäiden pysytellessä lumen alla kohdisti lapinharakka varastonsa kulutettuaan huomionsa lintuihin, joita se myös sai pyydystetyksi, mutta monin verroin työläämmin kuin pikkunisäkkäitä. Heti pikkunisäkkäiden alettua keväällä liikkua pälvissä ja niiden reunamilla tuli saalis taas nisäkäsvaltaiseksi ja myöskin määrältään runsaammaksi kuin „lintukautena“.

Myöhempiä erillisiä havaintoja saaliista.

Yllä selostetun talven jälkeen olen lapinharakan tavatessani pitänyt erikoisesti silmällä sen mahdollisia saalisjätteitä. Jäljempänä mainitsen löytämäni saaliseläimet.

1. X. 1937 tapasin Lauttasaareissa lapinharakan, joka kantoi maasta *Mus minutus*-yksilön, „pureskeli“ sitä ja yritti sen jälkeen seivästää saaliinsa oksatynkään. — 3. X. 1937 näin Viikillä linnun syöksyn jälkeen nousevan tähytyspaikalleen nokassaan joku *Sorex*-laji. Lintu lensi ruo'ikon pensasiin, mutta paikalle riennettyäni en saaliseläimestä löytänyt merkkiäkään, joten lintu todennäköisesti söi sen heti kokonaan. — 24. X. 1937 löysin Vanhankaupunginlahden ympäristöstä kaksi lintua, joista kummankin läheltä löytyi pelto-myyrän takaruumis oksatynkään seivästettynä. — 20. II. 1938 oli Vanhakaupungin niemessä, samassa, missä edellisenä talvena laji oli talvehtinut, 1 ad. yksilö, jonka jäljiltä löysin kolmen saaliseläi-

men jätteet: *Microtus agrestis*, *Carduelis linaria* ♂ ja *Patus major*. 25. II. en lintua löytänyt, mutta sitten viime käyntini oli se niemessä saanut saaliikseen ja syönyt yhden peltomyyrän ja yhden sinitiaisen sekä lisäksi seivästänyt yhden *Neomys fodiens*-yksilön, joka kuitenkin oli pudonnut oksatyngästä lumeen, josta sen sattumoisin löysin (täysin kokonainen yksilö). Lapinharakka talvehti siis nytkin näillä main, mutta liikkui laajemmalla alueella. Myöhemmin en sitä enää tavannut, en myöskään saalisjätteitä löytänyt. — 11. XII. 1938 löysin taas samasta niemestä kokonaisen *Sorex araneus*-yksilön oksatyngkään seivästettynä, mutta lintua en paikalla nähnyt, en myöskään myöhemmin (viimeksi näin lapinharakan paikalla 6. XI.). — 12. III. 1939 oli Viikin isoilla pelloilla lapinharakka, jonka näin syöksyvän ladon harjalta ladon seinustalle ja nousevan maasta saalis nokassaan. Saaliinsa kantoi lintu lopulta lähes parinsadan metrin päähän pellonreunan pensaaseen, josta sen sinne riennettyäni löysin päättömäksi revittynä. Se oli *Mus musculus*-yksilö. 19. III. oli lintu entisessä paikassa, mutta sen jäljiltä löysin vain yhden peltomyyrän puolikkaan. Maa oli tänä aikana täysin lumetomana. — 7. IV. 1939 löysin samoilta main linnun ja sen lähettäviltä jätteen peltomyyrästä.

Erillisistä havainnoistani ilmenee, että lapinharakka muuttoaikana pyydystää ainakin pääasiassa pikkunisäkkäitä. Lintuja olen sen nähnyt ahdistelevan edellä selostetun talven aikana ja sen jälkeen vain muutaman kerran ja aina onnistumatta. Lisäksi osoittavat havaintoni, että maan ollessa lumettomana on saalis niukka, „varastoja“ ei pääse kertymään, vaikka linnut esim. syysmuuton aikana viipynevät paikalla pitempäänkin (vertaa myös kevään 1939 havaintoja). Lapinharakan olen lisäksi useasti tavannut sekä keväällä että syksyllä löytämättä merkkiäkään saaliista.

Kaiken kaikkiaan olen lapinharakan saaliseläimiä löytänyt talvella ja muuttoaikana 69 kpl., joista 54 on ollut pikkunisäkkäitä (*Microtus agrestis*, *Mus minutus*, *Mus musculus*, *Sorex araneus*, *Neomys fodiens*) ja 15 lintuja (*Carduelis linaria*, *C. spinus*, *Pyrrhula pyrrhula*, *Parus major*, *P. caeruleus*). Lajin saaliin laatu ja määrä näyttävät hyvin huomattavasti riippuvan saalistusalueen tarjoamista mahdollisuuksista.

Talvella 1936—37 todetut saaliseläimet.
(Die im Winter 1936—37 festgestellten Beutetiere).

Havaintojaksot ja lumisuhteet. (Schneeverhältnisse in der Beobachtungszeit)	Saaliseläimet (Beutetiere)							Yhteensä (Insgesamt)	Yksilöluku päivää kohti (Beutetiere pro Tag)
	Microtus agrestis	Mus minutus	Sorex araneus	Carduelis spinus	C. linaria	Pyrrhula pyrrhula	Parus major	P. caeruleus	
XII.— 7. I., lumetonta (Schneefrei)	2							2+?	?
8. I. — 2. II., ohut lumikerros (Dünne Schneedecke)	25	4	1					30	1,2
3. II. — 23. III., paksu lumikerros (Dicke Schneedecke)	4			1	3	2	2	14	0,3
24. III.— 6. IV., pälviä (Schneelose Flecken)	4	2	1			1	1	9	0,6

Zusammenfassung¹⁾: Über die Ernährung eines überwinternden Raubwürgers (*Lanius e. excubitor* L.). Der beobachtete Vogel (♂) hielt sich in einem kleinen Revier (300 × 500 m, Acker, zum kleinen Teil Feldgebüsch und Ufererlengehölz) unweit Helsinki in der Zeit 20. XII 1936—4. IV. 1937 auf. Das Gebiet wurde vom Verf. wöchentlich 1—2 Mal besucht. In dem übersichtlichen Gelände konnten die in Astgabeln oder an abgebrochenen spitzen Ästen befestigten Beutetiere oder deren auf den Schnee gefallen Überreste ziemlich sicher gefunden werden und gaben, mit 9 Gewöllen komplettiert, ein gutes Bild vom Nahrungsregim des beobachteten Vogels im Laufe des Winters (Tab. oben).

In der schneelosen Vorwinterzeit war die Jagd des Vogels offenbar wenig ergiebig (Beobachtungen jedoch mangelhaft). Als der Boden von einer ganz dünnen Schneedecke eingehüllt wurde (8. I.—2. II.) konnte der Vogel reichlich Kleinsäuger fangen, die sich auf dem Schnee bewegten und dabei leicht in die Augen fielen (insgesamt 30 Ex. = 1,2/Tag). Am Ende dieser Periode waren davon noch 8 ganze und 8 teilweise gefressene Tiere vorrätig (ausserdem hatte der Verf. 8 Beutetiere weggenommen).

Zur Zeit der dicken Schneedecke (3. II.—23. III.) bewegten sich die Kleinsäuger nur sehr spärlich auf der Oberfläche. Der Raubwürger zehrte von seinen Vorräten und wendete sich den Kleinvögeln zu, die Ausbeute war aber spärlich (0,3 Tiere/Tag), Vorräte konnten nicht aufgestapelt werden. Es ist jedoch möglich dass die Beutereste während dieser Zeit nicht gleich quantitativ erfasst werden konnten wie während der vorhergehenden Periode.

¹⁾ Von der Redaktion.

Einige Male wurde beobachtet, wie der Raubwürger fliegende Vögel angreifen versuchte.

Als bald als der Boden fleckenweise schneefrei wurde, konnte der Vogel reichlichere Beute machen (0,6 Tiere/Tag) die wieder von Kleinsäugern dominiert war.

Spätere gelegentliche Beobachtungen zeigen, dass der Raubwürger zur Zugzeit wenigstens überwiegend Kleinsäuger erbeutet.

Über die Ortstreue von *Somateria m. mollissima* (L.), *Oidemia f. fusca* (L.) und *Mergus m. merganser* L. während der Brutzeit.

VON

SVEN NORDBERG.

Während des Sommers 1934 studierte ich einige Seiten der Biologie der Eiderente. Die Untersuchungen wurden in einem Vogelschutzgebiet südlich von der Stadt Mariehamn auf Åland ausgeführt. Ich habe früher (*Ornis fennica* 1932, S. 89—122.) die Natur und namentlich die Vogelfauna des Gebietes geschildert. Für die Untersuchungen über die Eiderente erhielt ich von „Ålands landskapsnämnd“ ökonomische Unterstützung. Ich habe mich besonders für die Frage der Ortstreue der Eiderente während der Brutzeit interessiert und im gleichen Sinne auch das Verhalten der Sametsente und des Gänsesägers untersucht. Um die Vögel während des ganzen Sommers sicher identifizieren zu können, färbte ich die Weibchen als sie im Nest brüteten. Ich wählte dazu solche Nester aus, die man unbemerkt 3—4 m nahe kommen konnte. Die Farbenflüssigkeit, Äosin oder Methylenblau, wurde mit einer kleinen Spritze über den Rücken des Vogels ausgespritzt. Man bekommt so ein gutes individuelles Merkmal, das in den meisten Fällen den ganzen Sommer kenntlich bleibt.

Es wurden so am Anfang des Sommers 4 Eiderenten, 2 Sametsenten und 2 Gänsesäger gekennzeichnet. Das Schärenggebiet wurde im Laufe des Sommers mindestens einmal, oft zwei oder drei Mal in der Woche durchsucht, und der Aufenthaltsort der gezeichneten Vögel in einen Kartenblatt eingetragen.

Somateria mollissima, Brut I. Das ♀ wurde am 3. VI. 34 auf Vitfågelskär mit Äosin gezeichnet.